

Sprawa C-170/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożonego zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem****Data wpływu:**

15 marca 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Sofijski rajonen syd (Bułgaria)

**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

15 marca 2021 r.

Wnioskodawca w postępowaniu głównym:

„Profi Credit Bulgaria” EOOD

Dłużnik w postępowaniu głównym:

T.I.T.

Przedmiot postępowania głównego

Wniosek o wydanie nakazu zapłaty wierzytelności pieniężnej zgodnie z art. 410 Graždanski procesualen kodeks (kodeksu postępowania cywilnego, zwanego dalej „GPK”), złożony przez wnioskodawcę przeciwko dłużnikowi w odniesieniu do kwoty pieniężnej składającej się z kwoty głównej, odsetek umownych, wynagrodzenia za zakupiony pakiet usług dodatkowych i odsetek za opóźnienie – wynikających z zawartej między stronami umowy o kredyt konsumencki.

**Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie
prejudycjalnym**

Wykładnia art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

Artykuł 267 TFUE.

Pytania prejudycjalne

„1. Czy art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że w wypadkach postępowań, w których dłużnik nie uczestniczy do chwili wydania orzeczenia sądu dotyczącego płatności, sąd ma obowiązek rozpatrzenia z urzędu nieuczciwego charakteru warunku umownego i – jeśli powźmie wątpliwość, że taki warunek umowny jest nieuczciwy – ma obowiązek odstąpienia od jego stosowania?

2. Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy sąd krajowy ma obowiązek w całości odmówić wydania orzeczenia nakazującego zapłatę, gdy część roszczenia opiera się na nieuczciwym warunku umownym wpływającym na wysokość dochodzonego roszczenia?

3. Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, lecz odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie, czy sąd krajowy ma obowiązek częściowo odmówić wydania orzeczenia nakazującego zapłatę – w odniesieniu do części roszczenia, która opiera się na nieuczciwym warunku umownym?

4. Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie trzecie, czy i na jakich warunkach sąd krajowy ma obowiązek z urzędu uwzględnić skutki związane z nieuczciwym charakterem warunku umownego – gdy istnieją dane dotyczące płatności dokonanych na podstawie tego warunku – w tym dokonać potrącenia z pozostałymi niezapłaconymi zobowiązaniami wynikającymi z umowy?

5. Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie czwarte, czy sąd krajowy jest związany wskazówkami sądu wyższej instancji, które zgodnie z prawem krajowym są wiążące dla kontrolowanej instancji – lecz które to wskazówki nie uwzględniają skutków związanych z nieuczciwym charakterem warunku umownego?”.

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, art. 6 ust. 1.

Wyrok C-243/08 Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [zob. sentencję].

Przepisy prawa krajowego i odnośne orzecznictwo krajowe

1. Graždanski procesualen kodeks (GPK)

Artykuł 278. [Ten przepis odnosi się do zażaleń. Ich rozpoznanie następuje na posiedzeniu niejawnym. Postanowienie wydane w przedmiocie zażalenia wiąże sąd niższej instancji].

Artykuł 410. (1) Wnioskodawca może wnieść o wydanie nakazu zapłaty:

1. w odniesieniu do wierzytelności dotyczących kwot pieniężnych lub rzeczy zamiennych, gdy powództwo podlega rozpatrzeniu przez rajonen syd (sąd rejonowy); [2. wydanie rzeczy ruchomej]

(2) Wniosek zawiera żądanie wydania tytułu wykonawczego i powinien spełniać wymogi określone w art. 127 ust. 1 i 3 oraz w art. 128 pkt 1 i 2. [...]

(3) (Nowy – DW, nr 100 z dnia 2019 r.) Gdy wierzytelność wynika z umowy zawartej z konsumentem, do wniosku załącza się umowę, jeśli zawarto ją na piśmie, wraz z wszystkimi jej załącznikami i aneksami, a także mające zastosowanie ogólne warunki, jeśli takie istnieją.

Artykuł 411. Wniosek składa się do sądu rejonowego miejsca zamieszkania lub siedziby dłużnika [termin kontroli właściwości miejscowej]. Wniosek przeciwko konsumentowi składa się do sądu, w którego rejonie znajduje się aktualne miejsce zamieszkania konsumenta, a w braku aktualnego miejsca zamieszkania – jego stały adres. [Czynności w wypadku złożenia przed niewłaściwym sądem].

(2) Sąd rozpatruje wniosek na posiedzeniu wstępnym i wydaje nakaz zapłaty w terminie, o którym mowa w ust. 1, z wyjątkiem gdy:

1. wniosek nie spełnia wymogów określonych w art. 410, a wnioskodawca nie usunął istniejących nieprawidłowości w trzydniowym terminie od chwili powiadomienia;

2. wniosek jest niezgodny z prawem lub z dobrymi obyczajami;

3. (nowy – DW, nr 100 z dnia 2019 r.) wniosek opiera się na nieuczciwym warunku w umowie zawartej z konsumentem lub istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo w tym względzie;

4. i 5. [Punkty te odnoszą się do sytuacji, w której dłużnik nie ma stałego miejsca zamieszkania lub siedziby w Bułgarii.]

(3) Uwzględniając wniosek, sąd wydaje nakaz zapłaty, którego odpis doręcza się dłużnikowi.

Artykuł 413. (1) Nakaz zapłaty nie podlega zaskarżeniu przez strony, z wyjątkiem części dotyczącej kosztów.

(2) Postanowienie oddalające wniosek w całości lub w części może być zaskarżone przez wnioskodawcę zażaleniem, którego odpisu nie doręcza się.

Artykuł 414. (1) Dłużnik może wnieść pisemny sprzeciw od nakazu zapłaty lub jego części. [uzasadnienie sprzeciwu]

(2) Sprzeciw wnosi się w miesięcznym terminie liczonym od dnia doręczenia nakazu, który to termin nie podlega przedłużeniu.

Artykuł 415. (1) Sąd powiadamia wnioskodawcę, że w celu dochodzenia roszczeń może wystąpić z powództwem w następujących przypadkach:

1. gdy w terminie wniesiono sprzeciw;
2. [doręczenie w wypadku niemożności odnalezienia dłużnika];
3. gdy sąd odmówił wydania nakazu zapłaty.

(2) Udzielając wskazówek dotyczących wniesienia powództwa w wypadkach określonych w ust. 1 pkt 2, sąd zarządza wstrzymanie egzekucji, jeśli wydano tytuł wykonawczy określony w art. 418.

(3) Powództwo określone w ust. 1 pkt 1 i 2 jest powództwem o ustalenie, a powództwo określone w ust. 1 pkt 3 – powództwem o zasądzenie.

(4) Powództwo wnosi się w miesięcznym terminie od powiadomienia [fragment tekstu dotyczący opłaty sądowej].

(5) Gdy wnioskodawca nie przedstawi dowodów na to, że wniósł powództwo we wskazanym terminie, sąd uchyla nakaz w części lub w całości, a także tytuł wykonawczy wydany na podstawie art. 418.

Artykuł 416. Jeśli sprzeciwu nie złożono w terminie [lub został on cofnięty lub po określeniu wierzytelności przez sąd], nakaz zapłaty staje się prawomocny. [wydaje się tytuł wykonawczy].

Artykuł 422. (1) Powództwo dotyczące istnienia wierzytelności uważa się za złożone od chwili złożenia wniosku o wydanie nakazu zapłaty, gdy przestrzegano terminu określonego w art. 415 ust. 4.

(2) Złożenie powództwa, o którym mowa w ust. 1, nie wstrzymuje dopuszczonej natychmiastowej wykonalności [...].

(3) Jeśli powództwo zostanie oddalone prawomocnym orzeczeniem, wykonanie podlega wstrzymaniu [...].

(4) Wzajemnego tytułu wykonawczego nie wydaje się, jeśli powództwo zostało oddalone ze względu na brak wymagalności wierzytelności.

2. Zakon za zadyżenijata i dogoworite (ustawa o zobowiązaniach i umowach, zwana dalej „ZZD”)

Artykuł 76. (1) Osoba, która ma wobec innej osoby kilka zobowiązań tego samego rodzaju, jeśli dokonane świadczenie nie wystarcza do wykonania wszystkich zobowiązań, może wskazać, które z tych zobowiązań wykonuje. Jeśli

nie dokonała takiego wskazania, świadczenie zalicza się na poczet najwyższego zobowiązania. Gdy istnieje kilka zobowiązań o takiej samej wysokości, świadczenie zalicza się na poczet najstarszego z nich, a jeśli wszystkie powstały równocześnie, podlegają one proporcjonalnemu wykonaniu.

(2) Gdy dokonane świadczenie nie wystarcza na pokrycie odsetek, kosztów i kwoty głównej, najpierw pokrywa się koszty, następnie odsetki i, na koniec, kwotę główną.

3. Zakon za potrebitelskija kredit (ustawa o kredycie konsumenckim, zwana dalej „ZPK”)

Artykuł 9. (1) Umowa o kredyt konsumencki jest umową, na podstawie której kredytodawca udziela lub zobowiązuje się udzielić konsumentowi kredyt w formie pożyczki, płatności w ratach i we wszelkiej innej podobnej formie ułatwienia płatności [wyłączenia].

(2) Stronami umowy o kredyt konsumencki są konsument i kredytodawca.

(3) Konsumentem jest każda osoba fizyczna, która przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki działa poza ramami swojej działalności zawodowej lub gospodarczej.

(4) Kredytodawca jest każdą osobą fizyczną lub prawną, która udziela lub zobowiązuje się do udzielenia kredytu konsumenckiego w ramach wykonywanej przez siebie działalności zawodowej lub gospodarczej.

Artykuł 10a. (1) Kredytodawca może pobierać od konsumenta opłaty i prowizje za usługi dodatkowe związane z umową o kredyt konsumencki.

(2) Kredytodawca nie może żądać zapłaty opłat i prowizji za czynności związane z udzieleniem kredytu i z zarządzaniem kredytem.

(3) Kredytodawca nie może pobierać więcej niż jednokrotnie opłaty lub prowizji za jedną i tę samą czynność.

(4) Rodzaj opłat lub prowizji, ich wysokość i czynność, za którą są one pobierane, określa się w sposób jasny i dokładny w umowie o kredyt konsumencki.

Artykuł 19. (1) Rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu wyraża łączne koszty kredytu dla konsumenta, aktualne lub przyszłe (odsetki, inne bezpośrednie lub pośrednie koszty, prowizje, wynagrodzenia wszelkiego rodzaju, w tym należne od pośredników za zawarcie umowy), wyrażone jako roczne oprocentowanie od łącznej wysokości udzielonego kredytu.

(2) [Sposób obliczenia rocznej stopy oprocentowania kredytu]

(3) [Przy obliczaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu nie uwzględnia się kosztów: 1. uiszczanych przez konsumenta w wypadku niewykonywania zobowiązań umownych; 2. innych niż należna od konsumenta cena sprzedaży produktu lub usługi; 3. utrzymania rachunku w związku z umową o kredyt konsumencki, kosztów wykorzystania instrumentu płatniczego umożliwiającego dokonanie płatności związanych z udzieleniem lub spłatą kredytu, i in. podobnych]

(4) Rzeczywista roczna stopa oprocentowania nie może być wyższa od pięciokrotnej wysokości odsetek ustawowych należnych od przedawnionych zobowiązań w BGN i w walucie określonej w zarządzeniu Ministerski sywet (rady ministrów) Republiki Bułgarii.

(5) Warunki umowne przewidujące oprocentowanie przekraczające poziom określony w ust. 4 uważa się za nieważne.

(6) W wypadku płatności dokonanych na podstawie umów zawierających warunki umowne uznane za nieważne zgodnie z ust. 5, nadwyżkę środków pieniężnych pobraną ponad próg określony w ust. 4 potrąca się przy kolejnych płatnościach kredytu.

Artykuł 20. (1) Prawa przyznane konsumentom na mocy tej ustawy nie mogą być ograniczane. Wszelkie uzgodnienie, na mocy którego z góry wyłącza się lub ogranicza się prawa konsumentów, jest bezskuteczne.

(2) Zrzeczenie się praw przyznanych konsumentom na mocy niniejszej ustawy jest bezskuteczne.

(3) [Niemożność pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej w tej ustawie lub w prawodawstwie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, gdy umowa jest bezpośrednio związana z terytorium Republiki Bułgarii lub innego państwa członkowskiego lub większej liczby państw członkowskich].

Artykuł 21. (1) Wszelki zawarty w umowie o kredyt konsumencki warunek umowy mający na celu obejście lub skutkujący obejściem wymogów określonych w tej ustawie jest nieważny.

(2) Wszelki zawarty w umowie o kredyt konsumencki, z ustaloną stopą oprocentowania, warunek umowy określający odszkodowanie dla kredytodawcy w wysokości wyższej niż wskazana w art. 32 ust. 4, jest nieważny.

Artykuł 22. [inne wypadki bezskuteczności]

Artykuł 23. Gdy umowę o kredyt konsumencki uznano za bezskuteczną, konsument zwraca wyłącznie kwotę kredytu netto, lecz nie jest zobowiązany do zapłaty odsetek ani innych kosztów kredytu.

Artykuł 24. Do umowy o kredyt konsumencki mają zastosowanie również art. 143–148 Zakon za zashtita na potrebitelite (ustawy o ochronie konsumentów).

4. Zakon za zashtita na potrebitelite (ZZP)

Artykuł 143. (w mocy do dnia 23.12.2019 r.) Nieuczciwym warunkiem w umowie zawartej z konsumentem jest wszelkie niekorzystne dla niego uzgodnienie, które nie spełnia wymogu działania w dobrej wierze i skutkuje znaczną nierównowagą między prawami i zobowiązaniami przedsiębiorcy lub dostawcy i konsumenta, ponieważ:

1. [ogranicza odpowiedzialność w wypadku zgonu lub uszkodzenia ciała konsumenta w następstwie działania lub bezczynności przedsiębiorcy]
2. wyłącza lub ogranicza prawa konsumenta wynikające z ustawy, w relacjach z przedsiębiorcą lub dostawcą lub inną osobą, w wypadku pełnego lub częściowego niewykonania lub niedokładnego wykonania zobowiązań umownych, w tym wyłącza możliwość potrącenia zobowiązania wobec przedsiębiorcy lub dostawcy z inną wzajemną wierzytelnością, jaka przysługuje wobec niego konsumentowi;
3. uzależnia wykonanie zobowiązań przedsiębiorcy lub dostawcy od warunku, którego spełnienie zależy wyłącznie od jego woli;
4. [w wypadku braku zawarcia lub niewykonania umowy przyznaje przedsiębiorcy prawo zatrzymania, lecz nie przyznaje tego prawa konsumentowi];
5. zobowiązuje konsumenta, w wypadku niewykonania przez niego zobowiązań, do zapłaty bezzasadnie wysokiego odszkodowania lub kary umownej;
6. umożliwia przedsiębiorcy lub dostawcy zwolnienie się od zobowiązań umownych według własnego uznania, podczas gdy takiej samej możliwości nie przyznano konsumentowi, a także zatrzymanie kwoty otrzymanej za świadczenie, którego nie dokonał, gdy sam rozwiązał umowę;
7. umożliwia sprzedawcy lub dostawcy wypowiedzenie umowy zawartej na czas nieokreślony bez właściwego powiadomienia, chyba że istnieją ku temu poważne podstawy;
8. przewiduje bezzasadnie krótki termin dorozumianej zgody na przedłużenie umowy w wypadku braku sprzeciwu konsumenta;
- 8a. przewiduje automatyczne przedłużenie umowy zawartej na czas określony, jeśli konsument nie przedstawi żądania jej rozwiązania, i termin, w którym powinien to uczynić, jest nadmiernie odległy od daty, w której wygasa umowa zawarta na czas określony;

9. nakłada na konsumenta warunki umowne, z którymi nie mógł się on zapoznać przed zawarciem umowy;
10. [umożliwia jednostronną zmianę warunków przez przedsiębiorcę na nieprzewidzianą w umowie podstawie];
11. [umożliwia jednostronną zmianę cech produktu przez przedsiębiorcę, bez podstawy];
12. [przewiduje określenie ceny przy otrzymaniu produktu lub usługi lub przyznaje przedsiębiorcy uprawnienie do podwyższenia ceny, bez możliwości odstąpienia przez konsumenta w tych wypadkach od umowy];
13. [przyznaje przedsiębiorcy wyłączne prawo do interpretowania warunków umownych];
14. nakłada na konsumenta obowiązek wykonania jego zobowiązań, nawet jeśli przedsiębiorca lub dostawca nie wykonał swoich;
15. przyznaje przedsiębiorcy lub dostawcy możliwość przeniesienia, bez zgody konsumenta, praw i zobowiązań umownych, gdy może to skutkować obniżeniem gwarancji przyznanych konsumentowi;
16. [wyklucza lub utrudnia wniesienie powództwa lub innego środka przez konsumenta w celu rozstrzygnięcia sporu; ogranicza w sposób nieuzasadniony środki dowodowe, jakimi dysponuje konsument, lub przenosi na niego ciężar dowodu];
17. [ogranicza związanie przedsiębiorcy zobowiązaniami przyjętymi za pośrednictwem jego przedstawicieli];
18. nie umożliwia konsumentowi dokonania oceny gospodarczych skutków zawarcia umowy;
19. ustanawia inne podobne warunki.

Artykuł 143. (późn. zmien., nr 100 z 2019 r.) (1) Nieuczciwym warunkiem w umowie zawartej z konsumentem jest uzgodnienie niekorzystne dla konsumenta, które nie spełnia wymogu działania w dobrej wierze i skutkuje znaczną nierównowagą między prawami i zobowiązaniami przedsiębiorcy lub dostawcy i konsumenta.

(2) Nieuczciwy jest warunek umowny, który:

1. [...identyczny z art. 143 pkt 1 przed zmianą, zob. powyżej];
2. [...identyczny z art. 143 pkt 2 przed zmianą, zob. powyżej];
3. [...identyczny z art. 143 pkt 3 przed zmianą, zob. powyżej];

4. [...identyczny z art. 143 pkt 4 przed zmianą, zob. powyżej];
5. [...identyczny z art. 143 pkt 5 przed zmianą, zob. powyżej];
6. [...identyczny z art. 143 pkt 6 przed zmianą, zob. powyżej];
7. [...identyczny z art. 143 pkt 7 przed zmianą, zob. powyżej];
8. [...identyczny z art. 143 pkt 8 przed zmianą, zob. powyżej];
9. [przewiduje automatyczne przedłużenie umowy zawartej na czas określony, jeśli konsument nie przedstawi żądania jej rozwiązania];
10. [dawny punkt 9, zob. powyżej];
11. [dawny punkt 10, zob. powyżej];
12. [dawny punkt 11, zob. powyżej];
13. [dawny punkt 12, zob. powyżej];
14. [dawny punkt 13, zob. powyżej];
15. [dawny punkt 14, zob. powyżej];
16. [dawny punkt 15, zob. powyżej];
17. [dawny punkt 16, zob. powyżej];
18. [dawny punkt 17, zob. powyżej];
19. [dawny punkt 18, zob. powyżej];
20. [dawny punkt 19, zob. powyżej].

Artykuł 144. (1) [Niemożność stosowania art. 143 ust. 2 pkt 7 w wypadku zachowania prawa przez podmiot świadczący usługi finansowe, przy istnieniu uzasadnionej przyczyny jednostronnego rozwiązania bez okresu wypowiedzenia umowy zawartej na czas określony]

(2) [Niemożność stosowania art. 143 ust. 2 pkt 11 do warunków umownych, przy których: 1. podmiot świadczący usługi finansowe zachowuje prawo, w wypadku istnienia uzasadnionej przyczyny, do zmiany, bez okresu wypowiedzenia, oprocentowania należnego od konsumenta lub konsumentowi, lub wysokości wszystkich innych kosztów związanych z usługami finansowymi; 2. przedsiębiorca lub podmiot świadczący usługi finansowe zachowuje prawo do jednostronnej zmiany warunków umowy zawartej na czas nieokreślony]

(3) [Niemożność stosowania art. 143 ust. 2 pkt 7, 11 i 13 w odniesieniu do: 1. transakcji dotyczących papierów wartościowych, instrumentów finansowych i

innych produktów lub usług, których cena jest związana ze zmianami kursu lub indeksu giełdowego lub z wysokością oprocentowania na rynku finansowym;
2. umów zakupu lub sprzedaży waluty obcej]

(4) [Niemożność stosowania art. 143 ust. 2 pkt 13 w wypadku warunków umownych dotyczących indeksowania cen]

Artykuł 145. (1) Nieuczciwy warunek umowny w umowie zawartej z konsumentem ocenia się przy uwzględnieniu rodzaju produktu lub usługi będących przedmiotem umowy, wszystkich okoliczności związanych z jej zawarciem istniejących w dacie jej zawarcia, a także wszystkich pozostałych warunków umowy lub innej umowy, od której ona zależy.

(2) Ocena nieuczciwego warunku umowy nie obejmuje określenia jej zasadniczego przedmiotu, ani zgodności między z jednej strony ceną lub wynagrodzeniem a z drugiej strony produktem, który zostanie dostarczony, lub usługą, która zostanie wykonana w zamian, pod warunkiem że te warunki umowy są jasne i zrozumiałe.

Artykuł 146. (1) Nieuczciwe warunki w umowach są nieważne, chyba że są uzgodnione indywidualnie.

(2)–(4) [Określają, kiedy warunki umowne nie są indywidualnie uzgodnione i w jaki sposób należy to wykazać.]

(5) Istnienie nieuczciwych warunków w umowie zawartej z konsumentem nie skutkuje jej nieważnością, jeśli umowę można stosować także bez tych warunków.

Artykuł 147. (1) Warunki umów zawieranych z konsumentami należy przedstawić w jasny i jednoznaczny sposób.

(2) W wypadku powstania wątpliwości dotyczących znaczenia określonego warunku interpretuje się go w korzystny dla konsumenta sposób.

[...]

Artykuł 147a. (1) Przy zawarciu z konsumentem umowy na ogólnych warunkach umownych wiążą one konsumenta wyłącznie, jeśli zostały mu przedstawione i wyraził on na nie zgodę.

(2) Zgoda konsumenta na ogólne warunki umowne jest wyrażana poprzez jego podpis.

(3)–(5) [Przepisy regulujące wykazanie przekazania podpisanego przez przedsiębiorcę egzemplarza ogólnych warunkach umownych konsumentowi i jego zgodę na nie].

Artykuł 147b. (1) Przedsiębiorca ma obowiązek powiadomić konsumenta o wszelkiej zmianie ogólnych warunków umownych zawartej umowy w 7-dniowym terminie od chwili wystąpienia tej okoliczności pod wskazanym przez konsumenta telefonem, pocztą elektroniczną lub adresem do korespondencji.

(2)–(5) [inne czynności stron przy zmianie ogólnych warunków umownych]

Artykuł 148. (1) Komisija za zashtita na potrebitelite (komisja ds. ochrony konsumentów):

1.–4. [Uprawnienia Komisija za zashtita na potrebitelite w związku z nieuczciwymi warunkami zawartymi w ogólnych warunkach umownych]

(2)–(4) [Uprawnienia Komisija za zashtita na potrebitelite w związku z nieuczciwymi warunkami zawartymi w ogólnych warunkach umownych]

5. W uchwale interpretacyjnej nr 4 z dnia 18.6.2014 r. ogólnego zgromadzenia izby cywilnej i gospodarczej Wyrchoven kasacionen syd (najwyższego sądu kasacyjnego), w pkt 2.b., przyjęto, że „[z]godnie z wyraźnym przepisem zawartym w art. 410 ust. 2 GPK wniosek powinien spełniać wymogi art. 127 ust. 1 GPK, czyli powinien zawierać przedstawienie okoliczności, na których opiera się wierzytelność. W tym rozumieniu dokładna indywidualizacja wierzytelności według podstawy i wysokości uzasadnia prawidłowość wniosku jako podstawy wydania nakazu zapłaty. W wypadku gdy we wniosku brakuje prawidłowej indywidualizacji jego podstawy, podlega on oddaleniu, przy czym sąd wydający nakaz nie może wywodzić tej podstawy z załączonych do wniosku dokumentów. Należy uwzględnić, że w postępowaniu nakazowym określonym w art. 410 GPK sąd nie gromadzi dowodów (celem postępowania jest nie ustalenie samej wierzytelności, lecz wyłącznie kontrola, czy jest ona sporna), i, w konsekwencji, z załączonych do wniosku dokumentów nie można wywodzić ani w przedmiocie istnienia wierzytelności, ani w przedmiocie podstawy dochodzenia tej wierzytelności. Jednakże w sytuacji określonej w art. 417 GPK, w której sąd orzeka na podstawie przedstawionego przez wnioskodawcę dokumentu, dopuszczalne jest określenie podstawy i przedmiotu wierzytelności na podstawie tego dokumentu, ponieważ w rozumieniu ustawy dokument ten jest obowiązkowo załączany do wniosku, na podstawie którego wydaje się nakaz o natychmiastowej wykonalności, przy czym podstawą wydania nakazu jest istnienie nadającego się do wykonania roszczenia wykazanego właśnie za pomocą dokumentu”.

6. Prawomocne rozstrzygnięcia Sofijski gradski syd (sądu miejskiego w Sofii) w podobnych wypadkach: postanowienie [z dnia] 30.6.2020 r., a także postanowienie z dnia 27.11.2020 r. i in., w którym w odniesieniu do złożonego przez spółkę „Profi Credit Bulgaria” EOOD zażalenia na postanowienie, w którym oddalono wniosek o wydanie nakazu zapłaty określonego w art. 410 GPK w odniesieniu do wierzytelności wynikających z umowy o kredyt konsumencki zawierającej warunek umowy dotyczący „wynagrodzenia za zakupiony pakiet usług dodatkowych”, sąd przyjął, że warunek umowy jest nieważny na

podstawie art. 10a ust. 2 i art. 19 ust. 4 ZPK. Następnie Sofijski gradski syd przyjął, że tryb określony w art. 76 ust. 2 ZZD ma zastosowanie do zapłaconych przez dłużnika kwot, między innymi w celu spłaty wierzytelności wynikających z nieważnych ze względu na nieuczciwość warunków umownych.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Postępowanie wszczęto na podstawie wniosku z dnia 21.10.2020 r. złożonego przez Profi Credit Bulgaria EOOD, zarejestrowaną zgodnie z prawodawstwem Republiki Bułgarii spółkę (zwaną dalej „Profi Credit”), w którym wniesiono o wydanie nakazu zapłaty wierzytelności pieniężnej, o którym mowa w art. 410 GPK, przeciwko dłużnikowi T.I.T., bułgarskiemu obywatelowi, w odniesieniu do łącznej kwoty w wysokości 5218,69 BGN (około 2609 EUR), która obejmuje 2035,34 BGN kwoty głównej, odsetki umowne w wysokości 1160,46 BGN, należne za okres od dnia 11.7.2019 r. do dnia 11.8.2020 r., 1765,61 BGN wynagrodzenia za zakupiony pakiet usług dodatkowych, 212,17 BGN odsetek za opóźnienie od dnia 12.4.2018 r. do dnia 11.8.2020 r., a także 45,11 BGN odsetek za opóźnienie za okres od dnia 11.8.2020 r. do dnia 19.10.2020 r.
- 2 We wniosku Profi Credit wskazała, że dochodzone wierzytelności wynikają z zawartej między stronami umowy o kredyt konsumencki z dnia 29.12.2017 r., załączonej do wniosku. Wskazano, że dłużnik dokonał 11 wpłat ratałnych i następnie zaprzestał spłat, w związku z czym w dniu 11.8.2020 r. kredyt uznano za wymagalny przed terminem, o czym konsument został powiadomiony.
- 3 Postanowieniem z dnia 9.11.2020 r. sąd, mając na względzie swój obowiązek określony w art. 411 ust. 2 pkt 3 GPK i ustanowiony w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej obowiązek oceny z urzędu nieuczciwego charakteru warunków umownych, gdy istnieją faktyczne dane dotyczące takiej nieuczciwości (C-147/16, C-243/08), przyjął, że z przedstawionych w sprawie dokumentów można wywieść istnienie prawdopodobnej nieuczciwości warunków umownych dotyczących pakietu usług dodatkowych. Przyjął on, że w tym konkretnym wypadku stosunki umowne między stronami odnoszą się do umowy konsumenckiej w rozumieniu art. 9 ust. 1 ZPK, w związku z czym zastosowanie mają przepisy ZPK, odpowiednio ZZP. Co do istoty przyjął, że uzgodniony w pkt V umowy o kredyt pakiet usług dodatkowych, co do którego zawarł odrębne porozumienie, obejmuje[...] zapłatę wynagrodzenia za zakupiony pakiet usług dodatkowych w wysokości 2292,48 BGN, zaś świadczone za tę cenę usługi nie zostały wyczerpująco wymienione – jak wymagają tego bezwzględnie obowiązujące przepisy ZPK. Nie wskazano również ceny za każdą z usług, w tym również w porozumieniu, czego wymaga art. 10a ust. 4 ZPK. Poza tym zapłata tego wynagrodzenia następuje z góry, czyli jest ono wymagalne jedynie za „możliwość świadczenia” usług, bez znaczenia czy któraś z tych usług będzie wykorzystana w okresie obowiązywania zawartej między stronami umowy, ponieważ we wstępnej części porozumienia wskazano, że wynagrodzenie za wskazane usługi dodatkowe staje się wymagalne w chwili jego podpisania, i jest

ono należne w pełnej wysokości nawet, jeśli nie skorzystano z żadnej z tych usług. Zgodnie z załączonym przez dłużnika planem spłat miał on obowiązek płacenia przez okres 36 miesięcy za coś, z czego nie korzysta. Sąd odsyłający przywołał wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16.7.2020 r., C-686/19, w odniesieniu do pojęcia „całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta”, o którym mowa w art. 3 lit. g) dyrektywy 2008/48/WE. Według sądu istnieje prawdopodobieństwo nieuczciwości warunków umownych rozpatrywanego porozumienia – niekorzystnej dla konsumenta w rozumieniu art. 143 ZZP – mającego zastosowanie w niniejszym wypadku, [co] skutkuje znaczną nierównowagą między prawami i zobowiązaniami przedsiębiorcy i konsumenta, w związku z czym wniosek podlega oddaleniu w części dotyczącej wynagrodzenia za zakupiony za kwotę 1765,61 BGN pakiet usług dodatkowych.

- 4 Następnie, przy uwzględnieniu przedstawionych przez wnioskodawcę danych, zgodnie z którymi dłużnik dokonał 11 wpłat, oraz dochodzonych kwot, sąd przyjął, że dłużnik zapłacił w sumie kwotę 1988,69 BGN, która to kwota miała jednak pokrywać jedynie odsetki i kwotę główną kredytu, zgodnie z regułą, iż zobowiązanie należy spłacać w tym trybie zgodnie z art. 76 ust. 2 ZZD. Z dochodzonych we wniosku wysokości kwot można wywieść, że kwoty były zaliczane również na spłatę dochodzonych wierzytelności wynikających z pakietu usług dodatkowych, a powinny być zaliczane na poczet kolejnych rat, czyli sąd przyjął, że w płatności, zaliczonej zgodnie z art. 76 ust. 2 ZZD, spłacono 16 pełnych rat kwoty głównej i częściowo 17-ą ratę (wymagalną w dniu 11.6.2019 r.), a także spłacono 17 pełnych rat odsetkowych, czyli spłacono odsetki w wysokości 1206,06 BGN, a także kwotę główną w wysokości 782,63 BGN, w związku z czym należy spłacić kwotę główną w wysokości 1617,37 BGN, a także odsetki w wysokości 609,9 BGN. W odniesieniu do odsetek za opóźnienie za okres od dnia 12.4.2018 r. do dnia 19.10.2020 r. (dochodzonych w łącznej kwocie 257,28 BGN), sąd przyjął, że żądanie jest zasadne w odniesieniu do okresu od dnia 11.6.2019 r. (przy uwzględnieniu zaliczenia wpłat zaliczanych zgodnie z art. 76 ust. 2 ZZD na kolejne raty) do dnia 19.10.2020 r., w związku z czym zgodnie z art. 162 GPK sąd określił kwotę w wysokości 204,53 BGN, zaś w zakresie różnicy w porównaniu z dochodzoną kwotą 257,28 BGN wniosek należało oddalić (czyli w zakresie 52,75 BGN). Mając na względzie powyższe, sąd postanowił o częściowym oddaleniu, na podstawie art. 411 ust. 2 pkt 3 GPK, złożonego przez Profi Credit wniosku z dnia 21.10.2020 r. o wydanie nakazu zapłaty.
- 5 W nakazie zapłaty wierzytelności pieniężnej z dnia 9.11.2020 r. Sofijski rajonen syd (sąd rejonowy w Sofii), na przeprowadzonym w tym samym dniu niejawnym posiedzeniu wstępnym, po dokonaniu oceny, że istnieją przesłanki do uwzględnienia wniosku i na podstawie art. 411 ust. 3 GPK, postanowił, że: dłużnik zapłaci kredytodawcy Profi Credit kwotę w wysokości 1617,37 BGN, stanowiącą kwotę główną umowy o kredyt konsumencki z dnia 29.12.2017 r., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21.10.2020 r. do chwili spłaty wierzytelności, odsetki w wysokości 609,90 BGN za okres od dnia 11.7.2019 r.

do dnia 11.8.2020 r., odszkodowanie za opóźnienie w wysokości odsetek ustawowych w kwocie 204,53 BGN za okres od dnia 11.6.2019 r. do dnia 19.10.2020 r., a także koszty w sprawie w wysokości 48,63 BGN opłaty sądowej i 23,30 BGN wynagrodzenia prawnika.

- 6 Wnioskodawca, spółka Profi Credit, złożył zażalenie na postanowienie Sofijski rajonen syd z dnia 9.11.2020 r. do Sofijski gradski syd, który w postanowieniu z dnia 16.2.2021 r. przyjął, że zgodnie z art. 411 ust. 2 pkt 3 GPK sąd powinien odmówić wydania nakazu zapłaty, gdy wniosek opiera się na nieuczciwym warunku w umowie zawartej z konsumentem lub istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo w tym względzie. W odniesieniu do zarzutu skarżącego, zgodnie z którym sąd pierwszej instancji nie był właściwy do orzekania w przedmiocie ważności warunków umownych, sąd odwoławczy przyjął, że zarzut ten jest bezzasadny, ponieważ sąd mógł z urzędu i bez zarzutu dłużnika stwierdzić niezgodność warunków umownych z prawem lub dobrymi obyczajami, który to obowiązek nakłada na niego również art. 411 ust. 2 pkt 2 GPK. Dodatkowy argument stanowi również orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którym sąd krajowy ma obowiązek z urzędu ocenić nieuczciwy charakter warunków umownych objętych zakresem stosowania dyrektywy 93/13 i, w ten sposób, zarządzić tej nieuczciwości. Co do istoty sąd odwoławczy przyjął, że istnieje nieuczciwy warunek w umowie o kredyt konsumencki, na mocy którego konsument zobowiązał się do zapłaty kredytodawcy wynagrodzenia za świadczenie pakietu usług dodatkowych.
- 7 Następnie sąd odwoławczy przyjął, że w pozostałej części skarga jest zasadna, ponieważ jeśli wniosek spełnia wszystkie przewidziane w GPK wymogi – [wyliczenie tych wymogów] – sąd ma obowiązek wydania nakazu zapłaty określonego w art. 410 GPK. Wyjątki uregulowano w art. 411 ust. 2 pkt 1–5 GPK. Celem postępowania nakazowego nie jest ustalenie istnienia wierzytelności, lecz wyłącznie kontrola, czy jest ona sporna. Z tego względu poza właściwością sądu pozostaje kontrola, czy dochodzona wierzytelność istnieje. Taką kwestię należy rozstrzygać w określonym w art. 422 GPK postępowaniu z powództwa kredytodawcy w wypadku, gdy dłużnik wykonał prawo sprzeciwu wobec nakazu określonego w art. 414 GPK. Sąd odwoławczy przyjął, że ocena sądu pierwszej instancji odnosząca się do oddalenia części żądań dotyczących kwoty głównej określonej w umowie o kredyt, odsetek i odsetek za opóźnienie – ze względu na nieważność warunku umownego dotyczącego pakietu usług dodatkowych i dokonanych przez dłużnika płatności, zaliczonych zgodnie z art. 76 ust. 2 ZZD – była nieprawidłowa, ponieważ nie jest objęta jego właściwością w ramach oceny, czy należy wydać nakaz zapłaty. Roszczenia pieniężne dotyczące kwoty głównej i odsetek zostały prawidłowo zindywidualizowane co do podstawy i wysokości we wniosku, a przy braku jakiegokolwiek z podstaw określonych w art. 411 ust. 2 pkt 1–3 GPK istnieją przesłanki wydania nakazu zapłaty, o którym mowa w art. 410 GPK. Ich wymagalność w pełnej zgłoszonej wysokości stanowi przedmiot rozpatrzenia w wypadku ewentualnego wniesienia następnie powództwa o ustalenie istnienia wierzytelności, o którym mowa w art. 422 GPK. [powtórzenie kwot]

- 8 Z tego względu Sofijski gradski syd utrzymał w mocy postanowienie Sofijski rajonen syd z dnia 9.11.2020 r. w części, w której oddalono wniosek Profi Credit dotyczący kwoty 1765, 61 BGN, stanowiącej wynagrodzenie za zakupiony pakiet dodatkowych usług, a także uchylił postanowienie w pozostałej części i zamiast tego postanowił: „WYDAĆ nakaz zapłaty określony w art. 410 GPK na rzecz spółki »Profi Credit Bulgaria« EOOD przeciwko dłużnikowi, dotyczący: kwoty 417,97 BGN – stanowiącej różnicę ponad uwzględnioną część kwoty głównej w wysokości 1617,37 BGN do pełnej żądanej wysokości 2035,34 BGN, na podstawie umowy o kredyt konsumencki z dnia 29.12.2017 r.; kwoty 550,56 BGN – stanowiącej różnicę ponad uwzględnioną część odsetek w wysokości 609,90 BGN do pełnej żądanej wysokości 1160,46 BGN, za okres od dnia 11.7.2019 r. do dnia 11.8.2020 r.; kwoty 52,75 BGN – stanowiącej różnicę ponad uwzględnioną część odsetek za opóźnienie za okres od dnia 12.4.2018 r. do dnia 19.10.2020 r., dochodzonych w wysokości 257,28 BGN i uwzględnionych w wysokości 204,53 BGN, za okres od dnia 11.6.2019 r. do dnia 19.10.2020 r., wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty głównej od dnia 21.10.2020 r. do chwili zapłaty; a także dodatkowych kosztów w wysokości 96,38 BGN za zapłaconą opłatę sądową i wynagrodzenie prawnika”. Wydanym prawomocnym postanowieniem sąd odwoławczy zwrócił sprawę Sofijski rajonen syd w celu wydania nakazu zapłaty zgodnie z postanowieniem.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 9 Wnioskodawca wnosi o wydanie nakazu zapłaty wierzytelności pieniężnej wynikającej z umowy o kredyt konsumencki. Ze względu na to, że postępowanie nakazowe toczy się jednostronnie do chwili wydania nakazu, dłużnik będący konsumentem nie wyraził stanowiska. W niniejszym wypadku rozpatrujące sprawę sądy różnych instancji przedstawiły częściowo odmienne argumenty w związku z zakresem ochrony konsumenta, a w szczególności w kwestii, w jaki sposób sąd powinien wykonać ciężący na nim obowiązek odmowy uwzględnienia skutków nieuczciwego warunku umownego.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 10 Na podstawie przedstawionych w niniejszej sprawie okoliczności faktycznych można dokonać następujących ustaleń: złożono wniosek o wydanie nakazu na podstawie art. 410 GPK, które to postępowanie toczy się jednostronnie do chwili wydania nakazu. W złożonym wniosku zażądano wydania nakazu dotyczącego wierzytelności (sądowego postanowienia, w którym sąd postanawia, że wskazany w nakazie dłużnik zapłaci wnioskodawcy określone w orzeczeniu sądu wierzytelności) wynikających z umowy o kredyt konsumencki. Wszystkie sądy orzekające w sprawie wyraziły uzasadnioną wątpliwość, że część roszczeń opiera się na nieuczciwych warunkach umownych wywierających wpływ na zobowiązania, ponieważ podwyższają one wysokość wierzytelności należnych z

tytułu kredytu. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez wnioskodawcę dłużnik (konsument) dokonywał płatności, które były zaliczane na spłatę, również w odniesieniu do wierzytelności opierających się na nieuczciwych warunkach umownych.

- 11 Gdyby przyjąć w drodze analogii do art. 19 ust. 6 ZPK zaliczanie płatności dokonanych na podstawie nieuczciwych warunków umownych na poczet niezapłaconych składników umowy o kredyt (kwoty głównej i odsetek), jak przyjął Sofijski gradski syd w innych orzeczeniach – czyli dokonanie potrącenia z urzędu w ramach oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego, na podstawie którego konsument dokonał płatności – to przy wydawaniu postanowienia dotyczącego płatności dłużnik nie będzie koniecznie musiał składać sprzeciwu określonego w art. 414 GPK, odpowiednio, nie będzie konieczności prowadzenia postępowania z powództwa, w którym dłużnik mógłby wykonać prawo do potrącenia. Sąd odsyłający przywołuje tutaj pkt 1 i 2 sentencji wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydanego w sprawie C-243/08.
- 12 Tutejszy sąd jest zdania, że istotne jest ustalenie, czy w wypadkach postępowań, w których nie uczestniczy konsument, gdy sąd krajowy powziął wątpliwości, odpowiednio, z urzędu rozpatrzył nieuczciwy charakter warunku umownego, odpowiednio, gdy istnieją niezbędne w tym względzie okoliczności prawne i faktyczne, należy **w całości odmówić** wydania nakazu zapłaty określonego w art. 410 GPK, odpowiednio, należy **częściowo odmówić** wydania nakazu zapłaty określonego w art. 410 GPK w odniesieniu do konkretnego warunku umownego, w którym to wypadku należy **z urzędu uwzględnić skutki** związane z nieuczciwym charakterem warunku umownego, gdy istnieją dane dotyczące płatności dokonanych na podstawie tego warunku, w tym czy sąd jest związany wskazówkami sądu wyższej instancji, który uznaje nieuczciwy charakter warunku umownego, lecz pomimo tego wskazuje, że należy wydać nakaz określony w art. 410 GPK, w którym co do istoty nie uwzględnia się części skutków związanych z nieuczciwym charakterem warunku umownego. Ta ostatnia kwestia jest związana z zapewnieniem skutecznych środków ochrony konsumenta w zakresie, w jakim zgodnie z prawem krajowym potrącenie wierzytelności jest dopuszczalne wyłącznie w wypadku wykonania prawa podmiotowego, a jedynie w drodze wyjątku jest dopuszczalne zgodnie z art. 19 ust. 6 ZPK. W związku z tym, jeśli art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG zobowiązuje sąd do odstąpienia z urzędu od stosowania danego warunku umownego ze względu na wątpliwości dotyczące nieuczciwego charakteru tego warunku w stosunku do konsumenta, w wypadkach postępowań, w których nie uczestniczy dłużnik, i nie zobowiązuje sądu do odmówienia w całości wydania orzeczenia nakazującego zapłatę, lecz do częściowego odmówienia wydania takiego nakazu, przy istniejących danych dotyczących płatności dokonanych przez konsumenta na podstawie nieuczciwego warunku umownego, czy sąd powinien z urzędu uwzględnić skutki tego nieuczciwego charakteru, która to analogia jest dopuszczalna zgodnie z prawem krajowym przy zastosowaniu art. 19 ust. 6 ZPK w związku z art. 76 ust. 2 ZZD,

tak jak przyjmowano ją w podobnych wypadkach w innych sprawach przytoczonych powyżej.

- 13 Interes w złożeniu wniosku o dokonanie wykładni istnieje, ponieważ w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie udzielono odpowiedzi na pytania zadane w niniejszej sprawie. Z istniejącego i przytoczonego orzecznictwa Trybunału nie wynika jasno, czy taka wykładnia obejmuje powstałe kwestie. Mając na względzie powyższe, tutejszy sąd zwraca się do Trybunału o wydanie orzeczenia w przedmiocie zadanych pytań i z tego względu zawiesza, na podstawie art. 267 akapit drugi TFUE, postępowanie w niniejszej sprawie.

DOKUMENT ROBOCZY